

Kokkuvõte kvaliteeditegevustest, mida koordineerib Eesti Haigekassa

Tervishoiuteenuste kvaliteedi jälgimise ja tagamise protsesse võib jagada nelja valdkonda:

TERVISHOIU-TEENUSTE PLANEERIMINE	LEPINGU JÄLGIMINE/TERVISHOIU-TEENUSTE MONITORMINE	TERVISHOIU-TEENUSTE KVALITEEDI HINDAMINE	KVALITEEDI PARENDUS-MEETMED
<ul style="list-style-type: none"> • Tervishoiuteenuste vajaduse ja nõudluse hindamine • Eelarve ja lepingu planeerimine erinevatele tervishoiutasanditele • Tervishoiuteenuse osutaja valiku põhimõtted	<ul style="list-style-type: none"> • Automaatsete kontrollide süsteem raviarvete töötlemisel • Kontrollivad standardpäringud • Indikaatorid kvaliteedi mõõtmiseks • Rahulolu uuringud	<ul style="list-style-type: none"> • Kliinilised auditid • Ravidokumentide kontroll (sihtvalik) • Indikaatorite tulemuste võrdlemine • Patsientide hinnang tervisemuutusele • Rahulolu-uuringute analüüs	<ul style="list-style-type: none"> • Ravijuhendite koostamine • Tervishoiuteenuste/ ravimite loetelu muutmine • Ravi rahastamise lepingu tingimuste muutmine • Õigusaktide täiendamine

1. Tervishoiuteenuste planeerimine ja strateegilise ostmise tugevdamine

Toimub tervishoiuteenuste nõudluse metoodiline iga-aastane hindamine ja kehtestatud on geograafilise kättesaadavuse põhimõtted, mis on mõlemad aluseks meie planeerimisele ja strateegilisele ostmisele. Uuendatud on lepingupartnerite valikupõhimõtted. 1. aprillist 2014 algas uus 4-aastane lepinguperiood haigekassa eriarstiabi valikupartneritele. Avaliku konkursi kaudu ostetav tervishoiuteenuste aastane maht on enam kui 600 000 ravijuhtu, mis on 19% haigekassa poolt rahastatavatest eriarstiabi juhtudest. Et tagada elanikele kvaliteetsete tervishoiuteenuste kättesaadavus, sõlmib haigekassa lisaks 19-le haiglavõrgu arengukava haiglatele lepingud ka teiste tervishoiuasutustega.

2. Lepingu jälgimine ja tervishoiuteenuste monitoorimine

Raviteenuste arved edastatakse haigekassale elektrooniliselt ja suuremate vigade vältimiseks on loodud elektroonilised kontrollid, mida arendatakse igal aastal. Samuti on alustatud partnerihaldussüsteemi uuendamisega, et hallata terviklikumalt lepingupartneritega ja lepingutega seonduvat. 2015. aasta jooksul töötatakse välja üldarstiabi lepingute lisa täpsustatud kvaliteedinõuetega. Toimub tervikliku partnerihaldussüsteemi väljatöötamine, mis rakendub 2016. aastast.

2.1 Rahulolu –uuringud

Patsientide hinnang osutatud raviteenuste kvaliteedile on oluline nii raviteenuse osutajale kui haigekassale ja seetõttu on loodud haigekassa serverisse veebipõhine keskkond haiglatele patsientide rahuloluküsitluse andmete sisestamiseks ja analüüsimiseks. Keskkond on kasutusel viiendat aastat, seda kasutavad kuus suuremat haiglat ja mõned üldhaiglad. Tänu sellele keskkonnale on haiglatel mugav teha ka omavahelisi tulemuste võrdlusi nii haigla kui terviku kui ka struktuuriüksuste tasemel.

3. Tervishoiuteenuste kvaliteedi hindamine

Tervishoiuteenuste ühtlaselt hea kvaliteedi tagamiseks on vajalik osutatud teenuste järjepidev monitoorimine ja kvaliteedinäitajate regulaarne hindamine. Erinevaid indikaatoreid, kui suhteliselt kiireid ravitegevuse hindamise tööriistu, kasutab haigekassa ka oma partneritele tagasiside andmiseks.

3.1 Kliinilised auditid

2014. aastal valmis „Kliiniliste auditite käsiraamat“ Eesmärgiks oli ühtlustada auditeerimise metoodika, minna üle kirjeldavalt analüüsilt kriteeriumipõhisele hindamisele ja kaasata auditeeritavad aktiivselt protsessi algusest peale. Auditeerijate aja säästmiseks jätkatakse veebikeskkonna arendamist auditi jooksul kogutud andmete säilitamiseks ja töötlemiseks. Samasse keskkonda on võimalik sisestada ka järelauditi tulemused, et tagada parendustegevuste tulemuslikkuse hindamine.

Käesoleva aasta suvel valmivad eelmisel aastal alustatud kliinilised auditid järgmistel teemadel: sepsise ravi, ägeda kõhu diagnostika ja ravi, virvendusarütmia ravi, prostata kartsinoomi ravi.

Käesoleval aastal oleme alustamas kliinilisi auditeid teemadel depressiooni ravi ja alaseljavalu käsitus esmatasandil

Kõikide läbiviidud kliiniliste auditite koondaruanded avalikustatakse haigekassa kodulehel:

<https://www.haigekassa.ee/et/partnerile/raviasutusele/tervishoiuteenuste-kvaliteet/kliinilised-auditid>

3.2 Ravidokumentide kontroll ehk sihtvalik

on haigekassa usaldusarstide poolt läbiviidav ravidokumentide kontroll. Igal poolaastal vaadatakse läbi umbes 6000 ravidokumenti eesmärgiga hinnata osutatud teenuste ja nende eest esitatud arvete vastavust õigusaktidele. Rahalisi tagasinõudeid rakendati 2014. aastal mahus 143 958,2 eurot. Sihtvalikute tulemuste põhjal planeeritakse edaspidiseks järelkontrolli ning muid asjakohaseid jätkutegevusi. Ravidokumentide kontrolli koondtulemused arutatakse läbi nii partneri kui haigekassa juhtkonna tasemel. Koondaruanne on avalikustatud ka haigekassa kodulehel:

<https://www.haigekassa.ee/et/partnerile/raviasutusele/tervishoiuteenuste-kvaliteet/ravikindlustushuvitiste-kontroll>

3.3 Tagasiside aruanne

HVA haiglatele kirjeldab haiglategevuse erinevaid aspekte, muutust võrreldes eelmise aastaga ja võimaldab haiglate vahelist võrdlust parimatelt praktikatelt õppimiseks. HVA aruannet on siiani avaldatud neljal korral, viimane aruanne valmis käesoleva aasta maikuu. Tulemusi arutatakse läbi kõigi haiglatega. Kõige värskem HVA tagasiside aruanne on haigekassa kodulehel:

<https://www.haigekassa.ee/et/partnerile/raviasutusele/tervishoiuteenuste-kvaliteet/tagasiside-aruanded>

3.4 Perearsti kvaliteedisüsteem

Kaheksa aasta tulemused näitavad, et järjest enam on perearstid motiveeritud kvaliteediindikaatorite jälgimise süsteemis osalema ning on haiguste ennetamisel ning krooniliste haigustega patsientide jälgimisel üha aktiivsemad. Iga aastaga on enam neid patsiente, kelle seisundit regulaarselt jälgitakse, mis omakorda vähendab ka haigusega kaasnevaid tüsistusi. 2014. aastal saavutasid perearstid kvaliteediindikaatorite täitmisel läbi

aastate parima tulemuse ja haigekassa maksab tänavu juulis kvaliteedi lisatasu välja rekordarvule ehk 447-le perearstile kokku summas 1 662 492 eurot. Perearsti kvaliteedisüsteemis osalemine ja heade tulemuste saavutamine annab patsientidele turvatunde, et nende terviseküsimumstega tegeletakse aktiivselt, haigusi püütakse ennetada ja vajadusel toimub nende seisundi pidev monitoorimine, mis aitab tervist maksimaalselt säästa.

Alates 2015. aastast on kokkuleppel Eesti Perearstide Seltsiga kvaliteedisüsteemis osalemine kohustuslik, mis ühtlasi tagab, et kõik kindlustatud saavad infot oma perearsti tulemuste kohta haigekassa kodulehelt: <http://www.haigekassa.ee/raviasutusele/perearst/kvaliteedisusteem>

Kvaliteedisüsteemi arendatakse pidevalt edasi. Järjepidevalt töötatakse välja uusi kvaliteedi indikaatorid, mis hindavad patsiendi terviklikku käsitlemist krooniliste haigustega isikute jälgimisel ning tulemusindikaatorid, mis hindavad patsiendi tervisetulemi paranemist läbi perearsti põhjaliku töö. 2015. aasta olulisemaks eesmärgiks on üksikute indikaatorite koondamine tuginedes Maailmapanga uuringu ettepanekutele. Koostamisel on uued kvaliteedi indikaatorite kirjeldused ka ravimite osas. Seda kõike teeb haigekassa koostöös Eesti Perearstide Seltsiga.

3.5 Ravikvaliteedi indikaatorite nõukoda

Haigekassa on aktiivselt kaasanud klinitsiste ravitegevuse kvaliteedi mõõdikute väljatöötamise, tulemustele hinnangu andmisesse ja parenduste tegemisse. Sel eesmärgil moodustati koos Tartu Ülikooli arstiteaduskonnaga tervishoiuteenuste kvaliteedi indikaatorite nõukoda. Nõukoda on välja töötanud ravikvaliteeti iseloomustavate indikaatorite valiku põhimõtted ja teinud viiele erialale (onkoloogia, kirurgia, intensiivravi, sünnitusabi ja neuroloogia) ettepaneku riiklike kvaliteediindikaatorite nimetamiseks. Neist kolme eriala (onkoloogia, intensiivravi, sünnitusabi) indikaatorite protokollide esialgsed versioonid on koostatud ning haigekassa jätkab koostöös nende indikaatorite arutamiseks vajalike andmeallikate kaardistamisega suuremates haiglates. Kliiniliste indikaatorite juurutamisega soovitakse luua terviksüsteem tervishoiuteenuste kvaliteedi regulaarseks hindamiseks ja vastava teabe avaldamiseks.

4. Kvaliteedi parendusmeetmed

4.1 Ravijuhendid

Haigekassa toetab tõendus põhise meditsiini laialdase rakendamise ja kulutõhususe ning ravikvaliteedi hindamise põhimõtteid, haigekassa ja arstiteaduskonna eestvedamisel on moodustatud ravijuhendite nõukoda, mis annab suuniseid ja kinnitab ravijuhendite töörühmade tööd.

Juhendid on koondatud ühtsesse veebikeskkonda <http://www.ravijuhend.ee/>

Käesoleval hetkel on erinevates staadiumides töös 15 ravijuhendit, sealhulgas heakskiidetud 5:

[Täiskasvanute kõrgvererõhktõve käsitus esmatasandil](#)

[Generaliseerunud ärevushäire ja paanikahäire \(agorfoobiaga või ilma\) käsitus perearstiabis](#)

[Täiskasvanute astma käsitus esmatasandil](#)

[Kirurgilise ohutuse kontrollkaardi kasutamine operatsioonitubades](#)

[Lamatiste käsitus – ennetamine ja konservatiivne ravi](#)

Ravijuhenditest on valminud ka e-raamatu versioonid.

Kolme ravijuhendi (bariaatrilise patsiendi käsitus enne ja pärast kirurgilist sekkumist; perioperatiivne ägeda valu käsitus ja alkohoolitarvitamise häirega patsiendi käsitus, heakskiitmist on oodata jooksval aastal.

2014.a. alustatud kolme uue ravijuhendi (1. Kroonilise neeruhaiguse ennetus ja käsitus, 2. Insuldijärgse taastusravi juhend, 3. Kroonilise venoosse haavandi käsitus) käsitusosalad on kinnitatud ning on alustatud tõendusmaterjali analüüsi ning soovitude sõnastamist.

Lisaks pakub haigekassa meetodilist tuge sotsiaalministeeriumi poolt rahastatava ravijuhendi (enneaegse sünnituse ja enneaegse vastsündinu perinataalperioodi käsitus) koostamisel.

2015 aasta teemade valimine

Ravijuhendite nõukojale esitati 2015. aastal 8 teemaalgatust ravijuhendite koostamiseks, mille hulgast valisid nõukoja liikmed ravijuhendite koostamiseks haigekassa toetusel kolm teemaalgatust:

1. Kodade virvendusarütmia (AF) Eesti ravijuhend,
2. Tuberkuloosi diagnostika ja ravi,
3. Alzheimeri tõbi, diagnoos ja ravi.

<http://ravijuhend.ee/ylldinfo/uudised/2015a-esitatud-teemaalgatuste>

Käesoleva aasta teises pooles viiakse WHOga koostöös läbi uuendatud süsteemi toimivuse hindamine, mille eesmärk on saada soovitusi Eestis ravijuhendite väljatöötamise protsessi parendamise võimaluste kohta. Hindamise käigus hinnatakse detailsemalt kolme erinevat ravijuhendit.

4.2 Patsiendijuhendid

Patsiendijuhend on kirjalik abivahend patsiendile, mis võib sisaldada infot protseduuriks või uuringuteks ettevalmistuse kohta, haigusest ja selle kulust ning prognoosist, ravist, järelravist ja eneseabivõtetest. Iga valminud ja heakskiidetud ravijuhendi põhjal koostatakse samal teemal juhend patsiendile, kus selgitatakse ravijuhendi soovitusid patsiendile arusaadavalt lahti. Valminud on täiskasvanute kõrgvererõhktõve patsiendijuhendi eestikeelne paberversioon, elektroonilise versioon ning e-raamat.

Haigekassa toetusel koostatud patsiendijuhendid on leitavad www.ravijuhend.ee lehel. Lisaks on samal lehel leitavad erinevad teabematerjalid ja infovoldikud, mis aitavad inimestel toime tulla erinevate haigusseisunditega või orienteeruda paremini, kui peres on uus olukord, nagu näiteks lapse sünd.

Lisaks ravijuhenditega kooskõlas valmivatele patsiendijuhenditele aitame kaasa ka lastele suunatud tervisetrukiste valmimisele. Kõik koostatavad patsiendijuhendi läbivad fookusgrupi arutelu, et kõige paremini arvestada sihtgrupi arvamuste ning soovidega.

2015. aasta I poolaastal ilmus uus trükis „Lapse suu on pere peegel“ ja kordusena anti välja diabeeti käsitlev trükis. Aasta teises pooles on oodata trükiseid „Lapse tervisepäevik“, „Õpilase tervisepäevik“, „Me saame lapse“ ning „Hingamisteede ägedad infektsioonid“. Esmakordselt on oodata patsiendi juhendamaterjalina videoklippi ja see on täiskasvanute kõrgvererõhktõve paremaks käsitluseks.

4.3 Käsitlusjuhendid

2015. aastal on alustatud käsitlusjuhendite metoodika väljatöötamisega. Lisaks oleme alustanud 14 erineva vähipaikmete käsitlemist kirjeldavate käsitlusjuhendite koostamist koos Sotsiaalministeeriumi ja vastavate spetsialistidega.

4.4 Ravi rahastamise lepingu (RRL) üldtingimused

2014. aastast on täiendatud kvaliteedi tagamisega seonduvaid nõudeid ravi rahastamise lepingu üldtingimustes. Lepingutingimuste alusel on kvaliteetse teenuse eelduseks tunnustatud tõendus põhiste ravistandardite kasutamine, teenuste osutamine vajalikku pädevust omavate spetsialistide poolt, tervishoiuasutuse sisese kvaliteedijuhtimissüsteemi olemasolu, patsientide teavitamine kõrvalmõjudest ja tagajärgedest, tervisekäitumisest ja/või elukorraldusest ning olulistest tugiteenustest, dokumenteerimine ja andmete edastamine. Vajalik on mõõta ja regulaarselt hinnata teenuste osutamise protsessi ning tulemusi, vajadusel planeerida abinõud parenduseks.

4.5 Tervishoiuteenuste loetelu kaasajastamine

Tervishoiuteenuste loetelu kaasajastamine toimub iga-aastaselt. Muutmise protsessi saab algatada kas erialaühendus, tervishoiuteenuse osutajate ühendus või haigekassa. Kehtiv tervishoiuteenuste loetelu on leitav ka haigekassa kodulehelt <https://www.haigekassa.ee/et/partnerile/raviasutusele/tervishoiuteenuste-loetelu>

Loetelu muutmise protsess on kirjeldatud

<https://www.haigekassa.ee/et/partnerile/raviasutusele/tervishoiuteenuste-loetelu/loetelu-muutmise-uldinfo>.

Käesoleval aastal kaasajastatakse järgmisi erialasid: kardioloogia, veresoontekirurgia, logopeedia, näo- ja lõualuukirurgia, hambaravi, ortodontia, anesteesia ja intensiivravi, erakorraline meditsiin ning jätkame õendusabi kaasajastamisega.

Ravimite loetelu uuendamine toimub kvartaalselt ja meditsiiniseadmete uuendamine kord aastas.